

Globofricció (cap. 26)

La *Globofricció* captura un dels trets més característics de l'era actual: l'atracció i la repulsió simultànies entre blocs econòmics. D'una banda, els blocs rivalitzen pel lideratge tecnològic, conscients que els beneficis associats van molt més allà dels que obtenen avui les empreses que encapçalen la innovació. Històricament, els països que han liderat una revolució econòmica s'han acabat consolidant com potències globals en les dècades posteriors. De l'altra, els blocs econòmics continuen profundament entrelaçats per interdependències comercials i financeres. És la força de la globalització, els beneficis de la qual són ben coneguts i continuen molt presents.

No hi ha dubte que les friccions s'han intensificat en els últims anys, a mesura que el potencial disruptiu de les noves tecnologies s'ha fet més evident i que la capacitat per liderar el nou cicle econòmic ha deixat d'estar en mans d'una única potència, llegeixi's els EUA. L'augment de les barreres comercials a escala global és, probablement, un dels fenòmens que millor ho il·lustra. Malgrat que pugui semblar un fenomen recent, no ho és. El nombre de mesures contràries a la liberalització comercial va començar a créixer fa ja més d'una dècada, durant la crisi financera, i, de llavors ençà, no ha deixat d'augmentar i ha travessat governs de tots els signes, fins a deixar obsolet el vell ordre internacional i les institucions que el sustentaven. Això sí, la diplomàcia amb què han actuat els uns no té res a veure amb la barra i el menyspreu mostrats pels altres.

Els índexs d'incertesa econòmica i geopolítica també reflecteixen amb nitidesa les conseqüències d'aquestes friccions entre potències. Els dos mostren una tendència ascendent des de fa anys, amb repunts intensos associats a cada episodi de tensió. No obstant això, observats amb perspectiva, aquests episodis tendeixen a ser relativament breus. Les amenaces s'intensifiquen fins que es fan evidents els profunds llaços que encara ens uneixen. Fins ara, la força de la globalització ha ajudat a apaivagar les friccions. El 2025, l'escalada del conflicte comercial entre els EUA i la Xina va acabar quan va quedar patent la dependència mútua: un necessita els minerals crítics de l'altre; l'altre necessita un gran mercat on exportar per continuar creixent. Enguany, esperem que la guerra al Pròxim Orient arribi al final després de constatar-se que tothom necessita que les mercaderies circulin lliurement per l'estret d'Ormuz.

La pugna per liderar la nova economia –o, si més no, per no quedar-se excessivament endarrerit– també s'ha traduït en un deteriorament notable de les finances públiques. La pressió per desplegar polítiques d'estímul i de transformació econòmica no ha deixat d'augmentar i, amb ella, el deute públic de molts països de referència, que ha assolit nivells històricament elevats. A més a més, en diversos casos, no s'albiren senyals clars de correcció en els propers anys. En l'àmbit monetari, la pressió política sobre alguns bancs centrals de referència també s'ha intensificat, tot i que, ara com ara, la seva independència es manté intacta.

Probablement, una altra vegada la globalització, en aquest cas la financera, ha estat determinant per evitar mals majors. Quan han sorgit temptacions d'aplicar polítiques fiscals obertament irresponsables o de qüestionar la independència dels bancs centrals, la reacció dels mercats financers internacionals ha estat ràpida i, a vegades, contundent. Només cal recordar la lliçó que va rebre Liz Truss, que no va arribar a durar dos mesos en el càrrec.

Mentre la batalla pel lideratge de la nova economia continuï oberta, és previsible que les friccions entre les grans potències econòmiques es repeteixin. L'acord entre els EUA i la Xina té una durada d'un any; l'amenaça nord-americana d'annexionar-se Groenlàndia continua latent, i el capítol de Cuba es podria reobrir en qualsevol moment. La *Globofricció* tindrà, sens dubte, nous episodis. Espòiler: tot fa pensar que la força de la globalització continuarà imposant els seus límits. Per cert, l'impuls que està donant la UE –aquest espai econòmic i de llibertat democràtica que sovint genera més escepticisme que entusiasme, que rares vegades figura en les travesses per liderar la nova economia, però en el qual tenim la fortuna de viure– als acords de lliure comerç és especialment rellevant en aquest context.

Oriol Aspachs
Abril 2026